

Beynəlxalq hüquq Azərbaycanın tərəfindədir

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi zonasında baş verən qanlı hadisələr dünya ictimaiyyətinin diqqət mərkəzindədir. Cəbhə xəttində xeyli müddətdir davam edən erməni təxribatlarına, nəhayət, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin cavab tədbirləri ilə son qoyuldu. Ağır itkilər verən düşmən sarsıdıcı zərbə aldı.

Azərbaycan rəhbərliyi münaqişənin dinc vasitələrlə, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həllinə tərəfdar çıxdığını həmişə bəyan edirdi. Amma illər boyu davam edən danışıqlar heç bir nəticə vermədi. Ermənistan tərəfi münaqişənin tənzimlənməsi prosesində hansısa cüzi irəliləyiş əldə edilən kimi, dərhal pozucu əməllərə əl atıb prosesi yenidən sıfır nöqtəsinə qaytarırdı.

Bu müddət ərzində Ermənistan beynəlxalq hüquq normalarına laqeyd yanaşır, münaqişənin nizama salınması üçün formalaşmış hüquqi bazaya - BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinə, eləcə də digər beynəlxalq təşkilatların qətnamələrinə məhəl qoymurdu. Aydındır ki, status-kvo təcavüzkarla tamamilə sərf edir və ona görə də sonsuzluqadək nəticəsiz danışıqlar aparıb Azərbaycan ərazilərini həmişəlik işğal altında saxlamaq məqsədi güdürdü. Hərçənd beynəlxalq ictimaiyyət dəfələrlə xəbərdarlıq etmişdi ki, status-kvonun davam etməsi təhlükəlidir və rəsmi Yerevan qeyri-konstruktiv mövqeyinə yenidən baxmalıdır. Bununla belə, beynəlxalq qurumlar tərəfindən Ermənistanı hansısa təzyiqlənməsinə təcavüzkarın iştahasını daha da artırır, onu yeni-yeni təxribatlara sövq edirdi. Elə bir vəziyyət yaranmışdı ki, rəsmi Yerevan hətta sırf formal xarakter daşıyan danışıqlara getməyi belə rədd edir, özünü erköyün uşaq kimi aparır, istədiyi vaxt atəşkəs rejimini pozur, təmas xəttinin yaxınlığında yerləşən yaşayış məntəqələrini intensiv atəşə tutur, dinc sakinlərin ölümünə səbəb olurdu. Halbuki Bakı dəfələrlə Yerevanda hakimiyyətin nəzərinə çatdırmışdı ki, Azərbaycanın səbir kasası daşa bilər, dövlətlərarası münasibətlərdə beynəlxalq hüququn güc tətbiq etməmək və ya güclə hədələməmək, mübahisələri dinc yolla həll etmək, bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq, ərazi bütövlüyü və sərhədlərin toxunulmazlığı kimi təməl prinsiplərinə riayət etmək lazımdır, əks-təqdirdə təcavüzkarlıq

siyasəti arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Təbii ki, Ermənistanın belə bir davranışı çox davam edə bilməzdi. Azərbaycan Ordusunun hərəkətə keçməsi və yaranmış vəziyyətə beynəlxalq reaksiya "erköyün uşaq"ı şoka saldı. Artıq beynəlxalq ictimaiyyət, Ermənistanın iddia etdiyi kimi, Azərbaycanın "Dağlıq Qarabağa yeni təcavüzü"ne ciddi yanaşmır, əksinə, Azərbaycana münasibətdə davam edən erməni təcavüzünü pisləyir, Yerevana beynəlxalq hüququn mövcudluğunu xatırladır. Çünki hamıya məlumdur ki, rəsmi Bakı haqlıdır - Azərbaycan başqa bir dövlətin ərazisində yox, yalnız beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış sərhədləri çərçivəsində öz vətəndaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün lazımi tədbirlər görür, eyni zamanda, münaqişənin beynəlxalq hüquq normalarına riayət edilməklə tənzimlənməsinə tərəfdar çıxır. Ona görə də beynəlxalq dairələrdə birmənalı şəkildə vurğulanır ki, Ermənistan vəziyyətdən çıxmaq üçün ekspansionist siyasətindən imtina etməli, münaqişə yalnız Yerevanın yaxın qoymadığı beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll olunmalıdır.

Bu mənada beynəlxalq təşkilatların, ayrı-ayrı dövlətlərin və siyasətçilərin bəyanatları diqqəti cəlb edir. AŞ PA-nın prezidenti Pedro Aqramunt cəbhə xəttində döyüş əməliyyatlarının bərpasından narahatlığını və dinc insanların ölmündən kədərləndiyini ifadə etməklə yanaşı, Dağlıq Qarabağ problemini sülh yolu ilə nizamlamaq üçün danışıqları bərpa etməyin vacibliyini qeyd edir, Azərbaycanın atəşi birtərəfli qaydada dayandırmasını alqışlayır, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərindən çıxarılmasına çağırır.

Böyük Britaniya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun sədri və sədr müavini Bob Bləkman və Lord Kilkun bəyanatları da eyni ruhdadır. Bəyanatlarda deyilir ki, BMT Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazilərindən çıxarılmasını təmin et-

məlidir: "ATƏT-in Minsk qrupu Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlarının Ermənistanın işğalından azad olunması məsələsini həll edə bilməyib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi var ki, onlar Ermənistanın Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxmağı tələb edir. Bu qətnamələrin tələblərinə məhəl qoyulmayıb. Bunun nəticəsində Ermənistan tərəfindən cəbhə xəttində ciddi gərginlik yaranıb və təxribat baş verib. Bu, 1994-cü ildə atəşkəs elan edildikdən sonra baş verən ən böyük zorakılıq halı kimi qiymətləndirilməlidir. Biz bu qətnamələrin icrasına nail olmalı və təcavüzü dayandırmalıyıq".

Fransa Senatındakı Fransa-Qafqaz dostluq qrupunun prezidenti, senator Andre Reixardt da Azərbaycan ərazilərini işğal altında qalmasını qəbul ediləməz hal sayır. O hesab edir ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi heç də dondurulmuş deyil və ona görə də tezliklə həll yolu tapılmalıdır. Fransalı parlamentar nəzərə çatdırır ki, Azərbaycan özünü 20 faizinin işğal altında qalmasını və Ermənistanı dəhliz kimi istifadə olunmasını qəbul edə bilməz: "BMT Təhlükəsizlik Şurasının erməni qoşunlarının Azərbaycan ərazilərindən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnamələri icra edilməlidir".

Bu məzmunlu bəyanatların sayı çoxdur. Siyasətçilər hətta təcavüzkar Ermənistanı qarşı beynəlxalq sanksiyalar tətbiq etməyi lazım bilir. Məsələn, Böyük Britaniya parlamentinin deputatı Stefen Hepburnun fikrincə, dünya birliyi Ermənistanı BMT Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlardan çıxmağı tələb edən dörd qətnaməsinin tələblərini yerinə yetirməyə məcbur etməlidir: "Artıq bunun vaxtıdır və Ermənistan bu qətnamələrə riayət etmirsə, onun rəhbərliyinə qarşı müvafiq sanksiyalar tətbiq olunmalıdır".

Göründüyü kimi, beynəlxalq hüquq Azərbaycanın tərəfindədir və bu səbəbdən beynəlxalq ictimaiyyət Bakının təmas xəttində atdığı son addımları anlaşıqlıqla qarşılayır. İndi söz Ermənistanındır. Təcavüzkar əvvəl-axır beynəlxalq hüquq tanımağa məhkumdur, əks-təqdirdə bu davakar mövqeyinin acı nəticələri ilə barışmalı olacaq.

Allahverdi MEHDİYEV,
"Azərbaycan"